

Секція 5. «ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ»

С.М. КРАВЧЕНКО, пошукач наукового ступеню к.е.н. Науково-дослідного центру індустріальних розвитку НАН України

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ НАУКОЄМНИХ ВИРОБНИЦТВ

Інвестиційна політика України є частиною державної економічної політики, спрямованої на встановлення структури та масштабів інвестицій, шляхів їх використання та джерел отримання в різних галузях економіки. Її основною метою є економічна стабілізація, забезпечення позитивної динаміки сталого економічного розвитку, максимальне залучення національних валових збережень, зовнішніх інвестицій, а також пошук оптимального правового регулювання інвестиційної діяльності. В таких умовах необхідно не лише формувати заходи для покращення інвестиційної політики, але й визначати перспективи, розвитку цього процесу під впливом різних факторів.

З метою розробки середньострокового прогнозу інвестиційної політики на основі запропонованої методики здійснено прогнозування показників розвитку наукоємних виробництв. Вихідні дані по в річному розрізі за період 2000 - 2012 рр. представлені в табл. 1.

Таблиця 1 – Показники розвитку наукоємних виробництв за період 2000 - 2012 рр. [2]

Рік	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів (Y)	Кількість освоєного виробництва нових видів продукції, найменувань (X ₁)	Питома вага організацій, що займалися інноваціями, % (X ₂)	Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, % (X ₃)
1	2	3	4	5
2000	1403	15323	18,0	1,36
2001	1421	19484	16,5	1,35
2002	1142	22847	18,0	1,24

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
2003	1482	7416	15,1	1,21
2004	1727	3978	13,7	1,16
2005	1808	3152	11,9	1,11
2006	1145	2408	11,2	1,11
2007	1419	2526	14,2	1,24
2008	1647	2446	13,0	1,19
2009	1893	2685	12,8	1,09
2010	2043	2408	13,8	0,98
2011	2510	3238	16,2	0,93
2012	2188	3403	17,4	0,80

В табл. 2 наведено параметри адаптації та показники якості прогнозу показників розвитку наукоємних виробництв у рівневому розрізі для всіх видів моделей згладжування.

Таблиця 2 – Результати побудованих моделей експоненційного згладжування

Показник	Критерії оцінки моделі		Вид прогнозної моделі		
			Модель згладжування без тренду та сезонної компоненти	Модель згладжування з лінійним трендом (Хольта - Брауна) без сезонної компоненти	Модель згладжування з експоненційним трендом без сезонної компоненти
У	Параметри адаптації	α	0,825	0,412	0,693
		δ	-	-	-
		γ	-	0	0
	Середня абсолютна відносна похибка (MAPE), %		17,65	14,02	15,21
X ₁	Параметри адаптації	α	1	0,973	0,338
		δ	-	-	0
		γ	-	0	1
	Середня абсолютна відносна похибка (MAPE), %		38,51	44,64	85,07
X ₂	Параметри адаптації	α	0	1	0,712
		δ	-	-	-
		γ	-	0	0,393
	Середня абсолютна відносна похибка (MAPE), %		13,54	9,86	8,22
X ₃	Параметри адаптації	α	1	1	1
		δ	-	-	-
		γ	-	0	0,85
	Середня абсолютна відносна похибка (MAPE), %		7,24	4,03	5,14

З табл. 2 видно, що за показником середня абсолютна процентна помилка найкращою є для кожного показника різною:

1) для показника (Y) - модель згладжування з лінійним трендом (Хольта - Брауна) без сезонної компоненти [1]. Результати прогнозу представлено в таблиці 3.

Таблиця 3 – Результати прогнозів експоненційного згладжування показників розвитку наукоємних виробництв на 2013 -2014 рр.

Показник	2013 рік	2014 рік
Впроваджено нових технологічних процесів, процесів (Y)	2299,270	2364,687
Кількість освоєного виробництва нових видів продукції, найменувань (X ₁)	3403,00	3403,00
Питома вага організацій, що займалися інноваціями, %. (X ₂)	18,601	20,159
Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, % (X ₃)	0,753	0,707

Як запропоновано в методиці управління інвестиційною політикою наукоємних виробництв після побудови прогнозів за допомогою регресійної моделі перевіримо, який з трьох факторів має найбільший вплив на кількість впроваджених технологічних процесів.

Аналізуючи дані представлені на рис. 1. можна говорити про те, що між результуючою ознакою (Y) та показниками X₁, X₃ існує зв'язок, це підтверджує коефіцієнт парної кореляції.

Correlations (Spreadsheet2)				
Marked correlations are significant at p < ,05000				
N=15 (Casewise deletion of missing data)				
Variable	Y	X1	X2	X3
Y	1,000000	-0,538602	0,336593	-0,844683
X1	-0,538602	1,000000	0,428039	0,562906
X2	0,336593	0,428039	1,000000	-0,357468
X3	-0,844683	0,562906	-0,357468	1,000000

Рис. 1. Кореляційна матриця

За допомогою множинної регресійної моделі визначимо найбільший вплив з двох показників на кількість впроваджених нових технологічних процесів. Результати побудови множинної регресії представлено на рис. 2.

Regression Summary for Dependent Variable: Y (Spreadsheet2)						
R= ,84812830 R ² = ,71932162 Adjusted R ² = ,67254188						
F(2,12)=15,377 p<,00049 Std.Error of estimate: 251,79						
N=15	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(12)	p-value
Intercept			3633,40	393,6672	9,22962	0,000001
X1	-0,092404	0,185038	-0,01	0,0119	-0,49938	0,626541
X3	-0,792668	0,185038	-1689,79	394,4580	-4,28382	0,001062

Рис. 2. Результати побудови множинної регресії

Дані представлені на рис. 2. свідчать про те, що на кількість впроваджених нових технологічних процесів найбільший вплив має показник - питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП.

Таким чином, можна зробити висновок що з перебігом часу та зміни соціально-економічного становища на кількість впроваджених нових технологічних процесів в 2013-2014 роках буде мати такий же найбільший вплив питомої ваги обсягу виконання наукових і науково-технічних робіт у ВВП, що підтверджують розрахунки експонеційного моделювання та побудови регресійної моделі.

Список літератури: 1. Халафян А. А. STATISTICA 6.0. Статистический анализ данных. 3-е изд. Учебник / А. А. Халафян. – М. : ООО «Бином-Пресс», 2007. – 512 с. 2. Сайт Державної служби статистики України www.ukrstat.gov.ua

В.О. АЛЕКСАНДРОВА, старший викладач

В.В. АЛЕКСАНДРОВ, асистент

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ

Для системного аналізу конкретних економічних даних застосовуються не окремі методи опису даних, оцінювання, перевірки гіпотез, а розгорнені цілісні процедури - так звані «економетричні технології». Економетричні технології спираються на досягнення економетричної теорії і практики, зокрема